

*Юрій ФІГУРНИЙ
Ольга ШАКУРОВА
(Київ, Україна)*

ПОЧАТКОВА ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД, УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СПРОСТУВАННЯ РАШИСТСЬКИХ МІФІВ І ФЕЙКІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Обґрунтування актуальності теми. Питання збереження державності, захист національної безпеки та національної ідентичності є одним з головних пріоритетів кожного свідомого громадянина. Саме тому, законодавча, виконавча й судова влада кожної суверенної держави намагається створити юридичну базу щодо забезпечення національної безпеки, а згодом ці теоретичні напрацювання перевести у практичну площину.

Для України й українців, які внаслідок повномасштабна агресія рашистів, перебувають у дуже критичній ситуації, оскільки Росія намагається остаточно вирішити так зване «українське питання», а саме, цілковито знищити Українську державу й українську політичну націю як на полі бою так і в інформаційно-гуманітарній сфері, це є питанням виживання. Тому українським науковцям й освітянам треба скоординувати дослідження спрямовані на вивчення як власного історичного досвіду так і напрацювань демократичних країн щодо впровадження початкової загальновійськової підготовка задля збереження національної безпеки й захисту Української держави, щоби пришвидшити перемогу над російськими загарбниками.

Метою дослідження є визначення сутності початкової загальновійськової підготовка як важливого чинника національної безпеки та осмислення історичного досвіду й уроків для України у контексті спростування рашистських міфів і фейків в умовах російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи історичний розвиток та сучасний стан початкової загальновійськової підготовка у Великій Британії, Естонії, Ізраїлі, Канаді, Латвії, Литві, Німеччині,

Південній Кореї, Польщі, США, Тайвані, Франції, Швеції, Швейцарії та в інших демократичних країнах можна прийти до висновку, що незважаючи на специфічні особливості цивілізаційного розвитку кожної держави, всіх їх об'єднує один спільний концепт: захист державності, збереження національної безпеки та національної ідентичності потребує системної й комплексної актуалізації, підтримки й впровадження в усі сфери суспільного життя, особливо в гуманітарний простір [3].

Перебування України й українців протягом тривалого часу у складі інших державних утворень суттєво загальмували українські державотворчі й націєтворчі процеси. Проте, навіть відновивши Українську державу у 1991 р., українці продовжували перебувати у пострадянській політичній, економічній, духовній, культурній, інформаційній парадигмі. Особливо треба відзначити розповсюдження у гуманітарному просторі України маніпулятивних фейків та фальсифікацій історії України, зокрема, можемо виокремити такі міфи про: «єдиний православний братський російський й український народ»; «українська мова – діалект російської»; «непричетність України до Київської Русі та пропагування її приналежності лише до російської історії»; «Переяславська угода 1654 р. – “віковичний добровільний акт” возз'єднання України з Росією»; «Іван Мазепа – зрадник»; «імперський проєкт “Новоросія” – споконвічні російські землі»; «В. Ленін – творець української державності»; «голод 1932–1933 рр., став трагедією для всього радянського народу, а не виключно геноцидом для українців і був не спланований Й. Сталіним, він став наслідком тимчасових продовольчих труднощів, викликаних погодними аномаліями й помилками влади на місцях»; «перемога у Другій світовій війні – заслуга лише російського народу»; «воїни Української Повстанської Армії – зрадники, колаборанти й найманці фашистів» тощо.

Завдячуючи цим злочинним фальсифікаціям історії України у багатьох громадян Української держави зберігався пієтет до радянської влади й наївна віра у путінський «руський мир», який дещо згодом показав свою справжню імперську сутність і став прелюдією до жорстокої російсько-української війни.

Перед реальною зовнішньою загрозою ліквідації Української держави й української політичної нації, посиленою внутрішніми корупційними викликами, українська влада й громадянське суспільство змушені симетрично й асиметрично відповісти на

виклики, що постали перед ними під час російсько-української війни.

Тому, Верховна Рада 22 травня 2024 р. ухвалила в цілому як Закон України, законопроект 11092 «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо удосконалення системи підготовки громадян Української держави до військової служби. Готувати будуть як хлопців, так і дівчат. Зокрема, у ньому визначено, що підготовка громадян України до військової служби включає національно-патріотичне та військово-патріотичне виховання, початкову загальновійськову підготовку, базову загальновійськову підготовку, підготовку у військових ліцях та ліцях з посиленою військово-фізичною підготовкою, підготовку до вступу у заклади фахової передвищої військової освіти, вищі військові навчальні заклади та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, військову підготовку у закладах вищої освіти за програмою підготовки офіцерів запасу, фізичну підготовку, лікувально-оздоровчу роботу, підвищення рівня освітньої підготовки, вивчення державної мови. Під час організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України не допускаються будь-які форми дискримінації, у тому числі за ознакою статі [1].

Закон наголошує, що початкова загальновійськова підготовка громадян Української держави здійснюється з метою формування у них первинних загальновійськових знань і спеціальних компетентностей щодо оборонної свідомості, ознайомлення з місцем і роллю громадянина у зв'язку з усвідомленням свого конституційного обов'язку щодо захисту Батьківщини, незалежності та територіальної цілісності України [2].

Закон має на меті системне вдосконалення й актуалізацію початкової загальновійськової підготовки. Замість допризовної підготовки пропонується впровадити початкову загальновійськову підготовку, яка буде проводитися на третьому рівні повної загальної середньої освіти в різних закладах освіти. Початкова загальновійськова підготовка реалізується на третьому рівні повної загальної середньої освіти та проводиться в закладах загальної середньої, професійної, фахової передвищої освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності на відповідному рівні повної загальної середньої освіти, шляхом викладання навчального предмета «Захист України» та здійснення заходів, спрямованих на військово-патріотичне виховання. Програми з нав-

чального предмета «Захист України» розробляються та затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, за погодженням з Міністерством оборони України [2].

Висновки. Таким чином, початкова загальновійськова підготовка – це обов’язкова освітня дисципліна, яка викладається у закладах середньої (10-11 класи), професійної та фахової передвищої освіти, спрямована на формування в української молоді базових знань про оборону держави, національну самобутність та первинних військових навичок, вона замінила «допризовну підготовку» і реалізується через предмет «Захист України». Початкова загальновійськова підготовка є вагомим чинником національної безпеки та сприяє осмисленню історичного досвіду й уроків для України у контексті спростування рашистських міфів і фейків в умовах російсько-української війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верховна Рада ухвалила закон щодо підготовки учнів до військової служби, незалежно від статі. 2024. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/301301-verkhovnaya-rada-prinyala-zakon-o-podgotovke-uchenikov-k-voennoy-sluzhbe-nezavisimo-ot-pola>
2. Закон України «Про військовий обов’язок і військову службу». 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
3. Початкова загальновійськова підготовка як чинник національної безпеки: історичний досвід, уроки для України. Том I / [Ред.: Л. Лазурко, В. Ільницький, М. Галів]. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2025. 216 с.